

SPECTACOLE

Florin GALIȘ

Cruzimea
ca semn al
binecuvântării

Aducerea în fața opiniei publice a „spectacolului” oferit zilnic de societatea (românească) aflată în tranziție părea a fi de competența altor „instanțe” decât teatrul. Scena devenise parcă un teritoriu interzis dezbaterii având ca temă momentul actual. O atare situație era datorată în mare parte absenței din peisajul literar a textelor inspirate din realitatea acestor vremuri.

Premiul pentru debut la concursul Editurii Nemira în 1994, premiul I la concursul de dramaturgie „Camil Petrescu” în 1996, sunt semnele aprecierii critice ale romanului și respectiv piesei *Dumnezeu binecuvântează America* semnate de Petre Barbu. Adaptarea pentru teatrul radiofonic îi aduce, în 1997, regizorului Attila Vizauer Premiul Secției Române a Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru – Fundația Teatrul XXI pentru cel mai bun spectacol al anului. Montarea semnată de același regizor la Theatrum Mundi adaugă textului amintit cel mai important element și anume spectacolul.

Pe parcursul a două ore – voit neîntrerupte de pauză – spectatorul devine prizonierul unor imagini a căror dominantă este autenticitatea, în redarea căreia regizorul Attila Vizauer a optat pentru cruzime. Intenția autorului piesei și cea a autorului spectacolului se întâlnesc în interpretarea actorilor. Aceștia reușesc, atât individual cât și ca echipă, să dea vlață, în mod autentic

Compania Theatrum Mundi (pe scena Teatrului Mic din București) – *Dumnezeu binecuvântează America* de Petre Barbu. Regia: Attila Vizauer. Scenografia: Mihai Pastramagiu. Muzica: Sorin Romanescu. Mișcarea scenică: Florin Fieroiu. Distribuția: Viorel Păunescu, Silvia Codreanu, Medeea Marinescu, Ion Bechet, Raluca Penu, Dan Tudor, Vasile Toma, Octavian Jighirgiu, Irina Scutariu. Data premierei: februarie 1999.

și verosimil, unor personaje a căror forță vine din natura lor tipologică.

Ilie (Viorel Păunescu) este tipul tatălui autoritar, brutal și agresiv al cărui recent trecut de turnător/colaborator al regimului comunist îl obligă la lașitate și josnicie într-atât încât ajunge să-și vândă fata doar ca să-și salveze pielea.

Domnica (Silvia Codreanu) este tipul mamei resemnate a cărei singură încăpățănare o reprezintă lupta de a-și păstra unită familia dezbinată, acțiune sortită eșecului și în urma căreia protagonista înnebunește.

Luiza (Medeea Marinescu) încarnează perfect tipul adolescenței rebele, aflată în conflict deschis cu generația părinților ale căror false valori le neagă cu îndârjire în afirmarea idealului unei libertăți extreme.

Vladimir (Ion Bechet) este tipul fiului retardat, crescut în spiritul obedienței, cu deschideri sterile spre literatură/cultură, a cărui figură nătângă și credulă devine seducătoare.

Dugan (Dan Tudor) este tipul parvenitului, al celui care, știind să se descurce, îi domină pe ceilalți printr-o falsă charismă dată de o bine jucată autosuficiență.

Remus (Vasile Toma) – tipul individului indezirabil amenințat și hăituit de scrisori anonime care se hotărăște în final să fugă de o realitate căreia nu-i mai poate face față. Pușa (Raluca Penu) întrușipează admirabil fuga de singurătate prin implicarea în destinul celorlalți atât buni cât și răi, revendi-

cându-și grotesca misiune de păstrătoare a tradițiilor. Pentru ea oasele avramilor – voievozi întemeietori ai neamului – reprezintă singura valoare ce trebuie apărută într-o lume alienată și alienantă.

Dubla ipostază în care apare Cristina (Irina Scutariu) deschide celorlalți posibilitatea de a-și exprima frustrările și închipuirile de care sunt bântuiți.

Personaj mai puțin izbutit, Bobby (Octavian Jighirgiu) se vrea a fi corespondentul masculin al Luizei, adolescent la fel de rebel cu statut de lider local al golanilor din oraș, a căror neîntreruptă distracție stă sub semnul muzicii rock și al băuturii.

Vestea că Marius ar fi ajuns în America tulbură viața monotonă a orașului de provincie situat pe malul mării în care trăiesc personajele. Ritmul existenței acestora se schimbă radical, sunt cuprinși cu toții de o agitație febrilă crescând până la limitele demenței. Au loc evenimente dintre cele mai neverosimile: dispariția unei epave din port, sosirea americanilor, primirea unui pachet cu cârnați și cafea Mocca, fapte ce culminează cu ajungerea Domnicăi, prin conducta blocului, în America de unde se întoarce cu un pachet de carne pe care în nebunia ei îl considera fiul lui Marius, adică propriul nepot.

Asemenea situații sunt trăite frenetic de actori al căror joc viu, plin de nerv susține coerent evoluția fiecărui personaj în direcția indicată de text. Comicul de situație este dublat de

comicul de limbaj, iar felul în care sunt date replicile, mimica și gesturile care le însoțesc, stârnesc inevitabil râsul spectatorului apt să privească fără resentimente radiografierea lumii în care trăiește pusă sub semnul grotescului. Deși caricaturizată până la paroxism, lumea din care își doresc să evadeze personajele este recognoscibilă prin elementele care o definesc: minciună, șantaj, lașitate, delațiune, corupție.

Sărăcia și mizeria în care trăiesc personajele este redată de scenograful Mihai Pastramagiu prin așezarea în spațiul gol al scenei a câtorva elemente esențiale: un clopot

imens indică prezența mănăstirii în care mormintele voievozilor sunt păzite cu strășnicie de Pușa; două cadre de uși metalice, o masă, două bidoane de vopsea și un lighean în care se scurge invariabil apa care picură din tavan, descriu apartamentul familiei Hermeneanu; câteva scaune răsturnate în semiobscuritate definesc spațiul hotelului al cărui proprietar este Remus; un eșafodaj mobil reprezintă imperiul străzii dominat de la înălțime de Bobby.

Schimbările de decor au loc la vedere și marchează/puntează trecerea la o altă imagine (secvență) a

spectacolului ce se derulează secvențial, sacadat asemenea unei proiecții de diapozitive.

Deși executate tehnic ireproșabil, momentele coregrafice introduse în spectacol mi se par lipsite de justificare, ba mai mult, parcă taie din repereziciunea cu care se petrec, în logica acțiunii, evenimentele deja amintite. Asemenea costumelor de piele cu ținte ale actorilor, muzica interpretată live de compozitorul Sorin Romanescu ne amintește că lumea acestor visători dezlănțuiți este populată de nonconformiști, rebeli al căror destin/țel este rock-ul.